

Handläggare
Sofia Linder
Telefon: 08-508 25164

Till
Socialnämnden
2022-08-30

Likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden

Rapport om nuläget och utvecklingsmöjligheter, med fokus på
samverkan med Region Stockholm

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner rapporten ”Likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden – rapport om nuläget och utvecklingsmöjligheter, med fokus på samverkan med Region Stockholm”.
2. Ärendet överlämnas till stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden för kännedom.

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
Biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Alla barn i Stockholms stad har rätt till goda uppväxtvillkor och att få sina rättigheter tillgodosedda i enlighet med barnkonventionen. Föräldrarna har det grundläggande ansvaret, men utöver det måste alla ansvariga myndigheter och aktörer uppmärksamma barn i behov av stöd och erbjuda det stöd och den hjälp som de behöver och har rätt till.

En del i arbetet med att säkerställa att barn erbjuds det stöd de är i behov av och har rätt till är den samverkan som sker inom ramen för BUS (barn i behov av särskilt stöd). Staden och regionen har inom ramen för BUS åtagit sig att samverka för att skapa förutsättningar för samordnade insatser till barn under 18 år som är i behov av särskilt stöd från förskola/skola och/eller socialtjänst samt från hälso- och sjukvården. En likvärdig, handlingskraftig och individcentrerad BUS-samverkan ska vara prioriterad inom staden.

Rapporten syftar till att beskriva nuläget och möjligheter framåt för BUS-samverkan inom staden, med ett särskilt fokus på samverkan med Region Stockholm (regionen). I rapporten synliggörs viktiga faktorer och utvecklingsområden som det finns behov av att arbeta vidare med för att nå målet att alla barn i Stockholms stad med behov av särskilt och samordnat stöd från flera huvudmän ska få de vård- och stödinsatser som de har rätt till. Det presenteras också några förslag på lösningsinriktade aktiviteter kopplade till samverkan mellan staden och regionen i stort och kring BUS-samverkan specifikt.

Bakgrund

Under 2022 har socialnämnden i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden.

Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna har motsvarande uppdrag. En likvärdig, handlingskraftig och individcentrerad BUS-samverkan ska vara prioriterad inom staden. Socialförvaltningens stadsövergripande arbete för en likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden genomförs till stora delar gemensamt med utbildningsförvaltningen och i samråd med stadsdelsförvaltningarna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Rapporten har tagits fram i samarbete med utbildningsförvaltningen och i dialog med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) inom regionen samt Storsthlm. Stadsdelsförvaltningarna har också bidragit till rapporten genom goda lokala exempel på BUS-samverkan och sedan tidigare inskickade synpunkter på samverkan med BUP.

Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 24 augusti och rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 25 augusti.

Ärendet

Myndigheter har en allmän lagstadgad skyldighet att samverka i enlighet med 8 § förvaltningslagen (2017:900), FL. Vidare finns en särskild skyldighet för myndigheter att samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, vilket regleras i lagstiftningen för polis, förskola och skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård.

Rapporten rör samverkan kring barn i behov av särskilt stöd inom ramen för BUS. BUS är en strukturerad form för samverkan mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm som syftar till att säkerställa att alla barn i behov av stöd från flera huvudmän

får de vård- och stödinsatser som de har rätt till. Samverkan inom ramen för BUS utgår ifrån en länsövergripande överenskommelse som tecknades 2012.¹ BUS omfattar barn under 18 år som är i behov av särskilt stöd från skolan och/eller socialtjänsten samt från hälso- och sjukvården. Barn i behov av särskilt stöd är inte någon enhetlig grupp, utan kan ha varierande svårigheter och behov av flera olika insatser. Gemensamt för målgruppen inom BUS är behov av samordning av stöd från flera verksamheter och huvudmän.

Rapporten beskriver framgångsfaktorer och försvårande faktorer för samverkan, dels utifrån forskning och dels utifrån lokal BUS-samverkan i praktiken inom staden. Flera av faktorerna som lyfts som centrala inom forskningen återfinns även i praktiken i de lokala BUS-grupperna, till exempel vikten av tydliga strukturer och rutiner samt kunskap om och förståelse för varandras uppdrag.

Vid framtagandet av rapporten sker flera olika utvecklingsarbeten och organisatoriska förändringar på regional nivå som påverkar ramarna och förutsättningarna för BUS-samverkan. Några av förändringarna är redan genomförda och några pågår, medan andra ligger en bit fram i tiden. Det medför att de lokala BUS-grupperna i staden är i en fas där de både vill och behöver utvecklas här och nu, men samtidigt måste förhålla sig till de kända förändringar som kommer att ske framöver. Detsamma gäller för samordningen av BUS-samverkan på stadsövergripande nivå från socialförvaltningens och utbildningsförvaltningens sida.

Förändringarna som har genomförts, pågår eller kommer att ske på regional nivå är:

- Ny huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (HÖK) med tillhörande riktlinjer. Börjar gälla från och med 1 juli 2022.
- Förstärkning av husläkarmottagningarnas uppdrag att ta hand om lindrig till måttlig psykisk ohälsa hos barn och unga. Gäller från och med 1 december 2021.
- Införande av Malinamottagningar med uppdrag att ge tidiga insatser till barn i åldern 0-5 år med lindrig till måttlig psykisk ohälsa. Driftstartar 1 september 2022.
- Införande av nytt vårdval för barn- och ungdomsmedicinska mottagningar (BUMM). I juni 2022 är det tjugo mottagningar som har ansökt om och godkänts att bedriva barn- och ungdomsmedicinsk öppenvård.
- Införande av enheten *En väg in* inom BUP i regionens egen regi; en mottagningsenhet som tar emot remisser, gör en

- första bedömning, ger information och slussar patienter till rätt vårdinstans inom vårdsystemet. Infördes våren 2020.
- Ny geografisk indelning och mottagningsstruktur för BUP; från 16 till nio geografiska ansvarsområden. Sker under 2023.
 - Utveckling av vårdkedjan ADHD och ASD. Gäller sedan 1 juni 2022.

Eftersom flera av förändringarna pågår och några ligger framåt i tiden går det inte att se några tydliga effekter än och inte heller avgöra vilken påverkan förändringarna kommer att få på samverkan kring barn och unga i stort och BUS-samverkan specifikt. Klart är dock att samverkanskartan kommer behöva ritas om, vilket förhoppningsvis också kan bidra till en förbättrad samverkan genom ökad tydlighet kring representation, mandat och kommunikationsvägar – och i slutändan till ett bättre och mer tillgängligt stöd för de barn som behöver det.

I rapporten presenteras några pågående utvecklingsarbeten med koppling till BUS-samverkan, varav ett handlar om att socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen har inlett en dialog med chefer och avtalsansvariga inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen i syfte att titta närmare på hur de identifierade utmaningarna inom BUS-samverkan bäst kan hanteras tillsammans. Vid skrivandet av den här rapporten håller ramarna och formerna för den dialogen på att sättas.

Rapporten avslutas med ett antal förslag på lösningsinriktade aktiviteter kopplade till samverkan mellan staden och regionen i stort och BUS-samverkan specifikt – alla med relevans för att nå målet om en likvärdig och välfungerande BUS-samverkan inom staden. Vissa av de föreslagna aktiviteterna kräver gemensamma beslut på ledningsnivå inom staden och regionen, medan andra kan genomföras av respektive BUS-grupp. Flera av förslagen är också sådana som socialförvaltningen tillsammans med utbildningsförvaltningen kan initiera och stödja genomförandet av.

Förslag kopplade till samverkan mellan staden och regionen i stort

- Skapa bättre kontaktvägar mellan stadens och regionens verksamheter.
- Gemensamma informationsinsatser om vilka vård- och stödinsatser den enskilde kan få och av vem – både internt i respektive organisation och gentemot stadens invånare.
- Införa tydligare skrivningar om hur, när och mellan vilka samverkan ska ske i alla avtal som rör samverkan kring barn och unga.

- Se över möjligheten att tydliggöra respektive huvudmans ansvar och gemensamma åtaganden gällande samverkan inom ramen för SIP.

Förslag kopplade till BUS-samverkan

- Planera för och genomföra en gemensam dialog mellan stadens och regionens verksamheter om utveckling av BUS-samverkan här och nu samt på längre sikt. Görs förslagsvis med hjälp av central samordning för ökad likvärdighet.
- Tydliggöra ansvarsfördelning, mandat och representation i lokala BUS-grupper.
- Skapa lokala handlingsplaner i varje BUS-grupp utifrån den regionala överenskommelsen, istället för nuvarande lokala överenskommelser. Detta i syfte att få en mer handlingskraftig samverkan i de lokala BUS-grupperna.
- Skapa gemensam dagordning för samtliga lokala BUS-grupper för ökad likvärdighet.
- Utveckla uppföljningen av hur det lokala BUS-arbetet fungerar, både lokalt och centralt, i syfte att uppnå högre kvalitet och likvärdighet.

Jämställdhetsanalys

Flickor och pojkar har samma rätt till goda uppväxtvillkor och ett likvärdigt stöd utifrån deras individuella behov. För de barn som blir aktuella inom socialtjänsten och kan behöva ett samordnat stöd finns dock mönster som tyder på att flickor och pojkar inte alltid bemöts och behandlas lika. Det är till exempel fler pojkar än flickor som får biståndsbedömda insatser från socialtjänsten och pojkar är också något överrepresenterade i de samordnade individuella planer som upprättas. Majoriteten av de unga som söker sig till ungdomsmottagningens kuratorer är flickor och unga kvinnor. Pojkar och män söker vård för psykisk ohälsa i mindre omfattning, men är däremot tydligt överrepresenterade i brotts- och självmordsstatistiken. En medvetenhet om skillnader mellan flickor och pojkar, och arbetssätt anpassade därefter, är därför viktig vid utformning av stödinsatser för den enskilda.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner bifogad rapport och överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden för kännedom.

Bilaga

Likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden – rapport om nuläget och utvecklingsmöjligheter, med fokus på samverkan med region Stockholm.